

Pædagogiai programm-értekezések.

(Első közlemény.)

A mult év középiskolai értesítőiben megjelent pædagogiai értekezések sem mennyiség, sem minőség dolgában nem mulják felül a legutóbbi évek e nemű tanulmányait. Nagy részük a megszokott keretek között foglal kozzik egy-egy elméleti vagy gyakorlati pædagogiai kérdéssel. Új eszmék, eredeti gondolatok nem igen kerülnek szemünk elé. Pedig Európaszerte mélyreható törekvés nyilvánul meg a *tanítás reformja* iránt. A tudományos szociológia eszméi, a gazdasági viszonyok s az ismeretek sokasága, melyeket a modern kulturélet követel, másrészt az ismeretek rohamos szaporodásával szemben a gyermeki agy védelmére irányuló törekvések mindinkább előtérbe állították azt a feladatot, hogy a középfokú ifjúság tanítása reformra szorul s a középiskolai intézmények megfelelő, tervszerű kapcsolatba hozása alig halasztható továbbra. Korunk műveltsége igen meggyarapodott, az emberi tudás minden irányban óriási lépésekkel tör előre. Középiskoláinknak. erről tudomást kell szereznőik, mert különben elvesztik az élettel való kapcsolatot. Az elégedetlenség már is mutatkozik s a középiskola a meg-megújuló támadások elől nem térhet ki, hanem ha tényleg baj van, akkor sürgősen javítania kell azt. A legtöbb támadás híjjával van ugyan a tárgyilagossá komoly érveknek, de könnyen veszélyessé válhatik azért, mert aláássza az iskola tekintélyét, megingatja iránta a bizalmat. Ezért módokat kell találni, hogy a középiskolai munkát a felületes, avatatlan bírálatok ellen megvédelmezzük és a mai kulturélettel szoros kapcsolatba hozzuk. E kulturélet ma sokat kíván, széleskörű elméleti és gyakorlati ismereteket egyaránt. De az emberi agy befogadó és földolgozó képessége átlag ugyanakkora maradt. Már most hogyan segítsünk és könnyítsünk a tanuló terhén? Pedig egy hatalmas áramlat ugyancsak dolgozik a tanuló terhének könnyítésén. Nem marad egyéb, mint az, *hogy a tanulmányi körbe mindennek a legjavadat vegyük, s hogy az egyes tanulmányi szakok keretén belül olyan módszeres eljárásokra törekedjünk, melyek a tanuló munkáját könnyebbé és élvezetesebbé teszik.*

Ime, mennyi fontos és nagy horderejű kérdés tárgyalására nyílik alkalom. Ne mondja senki, hogy az értesítők nem ezeknek a kérdéseknek a tárgyalására valók.

Van-e alkalmasabb eszköz a szülőket, a közönséget, a társadalmat felvilágosítani és meggyőzni a középiskola fontos hivatásáról, az értesítőnél? Milyen alkalmas tér nyílik itt az iskolának óhajtsáit

közölni a szülőkkel és a napi sajtó sokszor heves és méltatlan támadásait okos és nyugodt érvelésekkel ellensúlyozni. Szinte irányítani lehetne a közönség felfogását az iskolát illetőleg. Persze nem száraz, elvont tudományos disszertációkkal, hanem finoman megírt, az iskola velejébe vágó dolgozatokkal. Fel kell tárnai az iskolát, hadd lássák, milyen munka folyik falai közt! Ha hibák vannak, ezeknek a megbírálása és megjavítása is a tanár munkája, mert neki kell legjobban ismernie a bajokat s így természetesen a gyógyítószereket is.

Áttérve már most az egyes értesítők pädagógiai programmértekezéseinek megbeszélésére az áttekintés megkönnyítése végett a következő csoportokra osztottam őket: I. Általános pädagógia. II. Család és iskola. III. Metódikai kérdések. IV. Testi nevelés. V. Művészi nevelés. VI. Neveléstörténet.

A testi nevelés csoportjába vettem azokat az értekezéseket is, melyek az alkoholizmussal és más egészségügyi kérdésekkel foglalkoznak.

Dr. Ozorai Frigyes.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Az iskolai fegyelem. Ezen a címen közli a *Revue Pédagogique* 1909 áprilisi száma Henri Doliveuxnek, az alsó-szajnai kerület tanfelügyelőjének azt a szépen megírt tanulmányát, amelyet a múlt őszön a kerületi tanítógyűlés elé terjesztett és amely ez alkalommal általános tetszést keltett. Nagy fontosságot tulajdonít szerző a fegyelemnek, amelyet egyértelműnek tart a neveléssel, nemcsak azért, mert a fegyelem alá foglalható a tanítónak minden ténykedése, amelynek kapcsán közvetlenül hat a gyermekek erkölcsi lényére, hanem azért is, mert igen sok szülő azt hiszi, hogy ha iskolába küldi gyermekét, ezzel már magát a nevelés kötelezettsége alól felmentette. Az ember erkölcsi kialakulása fokozatos fejlődés útján megy végbe és ez a fejlődés az étellel kezdődik, a gyermek tehát már iskolába léptekor erkölcsi személyiség, ezért jogai vannak, amelyeket folyton szem előtt kell tartanunk. A tanítónak az a feladata, hogy ezt a személyiséget igaz emberi természetének megfelelő nevelésben részesítse, hogy a gyermeket fokozatosan alakítsa át emberré. Módszerében legyen egység, az alkalmazott eszközök egy cél felé törekedjenek; legyen benne következetesség, vagyis ténykedései ne keveredjenek ellenmondásba.

A fegyelemnek anyagi feltétele is van. Jól épített, világos, jól fűtött és szellőztetett iskolaépület nemcsak egészséges, de a nevelés szempontjából is fontos, mert ha a gyermeknek túrnie kell, akkor